

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยภาคตะวันตก จากหนังสือวารสาร
และอื่น ๆ ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า วัฒนธรรม ถอดศัพท์มาจากคำว่า Culture ของภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก culture ในภาษาลาติน มีความหมายว่าการเพาะปลูก หรือการปลูกฝังซึ่งอาจอธิบายได้ว่า มนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม¹ วัฒนธรรมในภาษาไทย เป็นคำสมาส 2 คำ ได้แก่ "วัฒนธรรม" ในภาษาบาลี ซึ่งมีความหมายทั่วไปว่า เจริญงอกงาม รุ่งเรือง "ธรรม" ในภาษาสันสกฤต ซึ่งมีความหมายว่า กฎ ระเบียบ หรือปฏิบัติ ดังนั้นคำว่า วัฒนธรรมในภาษาไทยอาจหมายถึง ความเจริญงอกงามที่มนุษย์ทำให้เกิดมีขึ้น และกระทำสืบกันมาเป็นมรดกตกทอดไปสู่อนุชนรุ่นหลัง²

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายไว้อีกหลายอย่าง เช่น

¹ อานนท์ อาภาภิรม, สังคมวัฒนธรรมและประเพณี (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2519), หน้า 99.

² พระยาอนุমানราชชน, วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย (พระนคร : คลังวิทยา, 2516), หน้า 87.

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ให้ความหมายว่า "ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน"¹

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2522 ให้ความหมายว่า "วัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคม เป็นต้นว่า ความคิด ความรู้สึก ความประพฤติ กิริยาอาการ ศิลปะ ประเพณี กฎหมาย ประติษฐานกรรมต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับและปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน"²

พระยาอนุমানราชชน ได้ให้ความหมายว่า

วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนรวมถ่ายทอดกันไต่เอาอย่างกันไต่ รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ไต่เรียนรู้ มาจากคนต่อกันสืบต่อเป็นประเพณีกันมา ตลอดจนความรู้ สึกุ ความคิดเห็น ความประพฤติ และกิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ระเบียบประเพณี เป็นคน เป็นมรดกแห่งสังคมซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม³

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ให้ความหมายว่า "วัฒนธรรมหมายถึง การปลูกสิ่งต่าง ๆ ลงไปแล้วไต่มีการถ่ายทอดสิ่งที่ไต่ปลูกฝังไว้ นั้น ระหว่างสังคมชุกหนึ่งกับสังคมชุก

¹ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, "พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485," วารสารวัฒนธรรมไทยฉบับพิเศษ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ป.), หน้า 19.

² สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, "เอกสารเผยแพร่วัฒนธรรม," (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ม.ป.ป.), หน้า 2.

³ พระยาอนุমানราชชน, วัฒนธรรม (พระนคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2515), หน้า 103 - 104.

ต่อ ๆ ไป"¹

ฉะบอบ โปษะกฤษณะ ได้ให้ความหมายว่า "วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตที่ไ้ปฏิบัติ แล้วว่าที่ว้เหมาะสมกับสภาพสังคมนั้น ๆ และมีการสืบทอดกันมา วัฒนธรรมมีประจำสังคม จึงแยกออกไปตามลักษณะของสังคม เป็นวัฒนธรรมกลุ่มใหญ่และวัฒนธรรมกลุ่มย่อยเป็นต้น"²

ประสาธ หลักศิลา ได้ให้ความหมายว่า "วัฒนธรรมหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ มนุษย์นำมาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเพื่อปรับปรุงวิถีดำรงชีวิตของคน"³

สุภัทรา สุภาพ ได้ให้ความหมายว่า

วัฒนธรรมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ใดคิดสร้างกฎเกณฑ์วิธีในการปฏิบัติ การจักระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยี ต่าง ๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ⁴

¹ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, พื้นฐานทางวัฒนธรรม (พระนคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514), หน้า 1.

² ฉะบอบ โปษะกฤษณะ, "เอกลักษณ์ไทย;" เอกสารชุดเสริมความรู้ฉบับที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล, 2524), หน้า 87.

³ ประสาธ หลักศิลา, สังคมวิทยา (พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2514), หน้า 104.

⁴ สุภัทรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 119.

ผจงจิตต์ อธิคมนันทะ ได้ให้ความหมายว่า

วัฒนธรรมได้แก่อะไรก็ตามที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งหมด เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ วิถีชีวิต รวมทั้งผลผลิตของพฤติกรรมดังกล่าวควม สมานึกในสังคมมีส่วนเป็นเจ้าของ และมีการถ่ายทอดไปยังชนรุ่นหลัง นอกจากนี้วัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สุวรรณ เพชรนิล ได้ให้ความหมายว่า

วัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์ รวมถึง ภาษา เครื่องมือ เครื่องใช้ ขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบแบบแผน คำเ็นชีวิตที่สังคมยอมรับ สถาบัน มาตรฐาน และแนวคิดอุดมคติต่าง ๆ วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่รับช่วงสืบทอดกันมาโดยลำดับ²

ไทเลอร์ (Edward B. Tylor) ได้ให้ความหมายว่า "วัฒนธรรมคือความสลับซับซ้อนทั้งมวลซึ่งรวมทั้งความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ กฎหมาย คีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความสามารถและนิสัยอื่น ๆ ซึ่งมนุษย์แสวงหามาได้ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม"³

จากความหมายของวัฒนธรรมที่กล่าวมา จะเห็นว่าวัฒนธรรมไม่ได้หมายถึง ศิลปะ ประเพณี และมารยาทอันตึงตามตามที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน แต่หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคม เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนรวม และเป็นมรดกทางสังคม

¹ ผจงจิตต์ อธิคมนันทะ, การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), หน้า 4.

² สุวรรณ เพชรนิล, วัฒนธรรมและศาสนา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522), หน้า 6.

³ Edward B. Tylor, Pramative Culture Researches Religion (London : Language Art and Custom, 1871), P.1.

ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเรื่องของวิถีชีวิตหรือการดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงมีการแบ่งวัฒนธรรมในด้านเนื้อหาสาระไว้หลายประเภท เป็นต้นว่า

พระยาอนุมานราชชน ได้แบ่งวัฒนธรรมไว้ 2 ประเภท ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึงความสดวกสบายในการครองชีพ เป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นในชีวิต ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น
2. วัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึงสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษาวิชาความรู้อันบำรุงความคิดทางปัญญา ศาสนา จรรยา ศิลปะ วรรณคดี กฎหมายและระเบียบประเพณี เป็นต้น¹

กระทรวงวัฒนธรรม พุทธศักราช 2496 ได้ประกาศแบ่งประเภทของวัฒนธรรมสรุปได้ดังนี้

1. คติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางศาสนา ศิลปธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของหลักในการดำเนินชีวิต
2. เนติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความสำคัญเสมอกฎหมาย
3. วัตถุธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. สหธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม เช่น การติดต่อกับกลุ่มคน มารยาทในการเข้าสังคม เป็นต้น²

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2486 ได้แบ่งงานวัฒนธรรมออกเป็น 5 สำนัก คือ

1. วัฒนธรรมทางจิตใจ

¹ พระยาอนุมานราชชน, วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย, หน้า 99.

² ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, ภาษากับวัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 9.

2. วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี
3. วัฒนธรรมทางศิลปกรรม
4. วัฒนธรรมทางวรรณกรรม
5. วัฒนธรรมฝ่ายหญิง¹

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2522 ได้ประกาศแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 สาขา ดังนี้

1. สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ ชนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มารยาทในสังคม การปกครอง กฎหมาย เป็นต้น
2. สาขาศิลปะ ได้แก่ ภาษา วรรณกรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม คีตกกรรม ประติมากรรม เป็นต้น
3. สาขาการช่างฝีมือ ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเงิน เครื่องเงินทอง การจักคอกไม้ การทำตุ๊กตา การทอเสื่อ การประดิษฐ์ การทำเครื่องดินเผา เป็นต้น
4. สาขาคหกรรมศิลป์ ได้แก่ ความรู้เรื่องอาหาร การประกอบอาหาร ความรู้เรื่องผ้า การแต่งกาย ความรู้เรื่องบ้าน การดูแลบ้าน ความรู้เรื่องต่าง ๆ ความรู้เรื่องอบรมเด็ก ความรู้ที่จะอยู่กับครอบครัว มารยาทในการกินอยู่ การต้อนรับแขก การริเริ่มต่าง ๆ ในครอบครัว การรู้จักแก้ปัญหาในครอบครัว การรู้จักประกอบอาชีพช่วยเศรษฐกิจในบ้าน เป็นต้น
5. สาขากีฬาและนันทนาการ ได้แก่ การละเล่น มวยไทย ฟันดาบสองมือ กระบี่ กระบอง เป็นต้น²

¹ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, "พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485," วารสารวัฒนธรรมไทยฉบับพิเศษ, หน้า 23.

² สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, "เอกสารเผยแพร่วัฒนธรรม," หน้า 2.

สรุปได้ว่าเรื่องของวัฒนธรรมอาจแบ่งเป็นประเภทอย่างไรก็ได้ แต่สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดถือตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ที่มาของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมในสังคมไทยส่วนใหญ่มาจากประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ความ เป็นอยู่ สภาพแวดล้อมและทรัพยากรในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้ว่า

นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ กล่าวไว้ในหนังสือวรรณคดีไทยเกี่ยวกับชนมประเพณีถึงที่มาของวัฒนธรรมไว้ว่า

1. ศาสนา เป็นรากฐานของวัฒนธรรม คือ สอนให้คนทำความดี และแสดงออกให้เห็นถึงวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ เช่น ศิลปกรรม วรรณกรรม เป็นต้น
2. ประเพณีชาติต่าง ๆ ทุกชาติย่อมมีประเพณีประจำชาติ ประเพณีที่ดียอมรับรักษาไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เช่น การบวช การแต่งงาน เป็นต้น
3. ชนรรมชาติ หลักของชนรรมชาติย่อมมีเกิดและมีเจริญ ชนรรมชาติเป็นเหตุให้คนต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อม¹

ในสังคมไทย วัฒนธรรมส่วนใหญ่เกิดจากศาสนาพุทธเกือบทั้งสิ้น ศาสนาพุทธ เป็นตัวกำหนดพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ประเพณีการลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ เป็นมรดกทางสังคม และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

สุภัทรา สุภาพ ไก่กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไว้ในหนังสือสังคมและวัฒนธรรมไทยพอสรุปได้ดังนี้

¹นิพนธ์ สุขสวัสดิ์, วรรณคดีไทยเกี่ยวกับประเพณี (พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523), หน้า 81 - 84.

1. เป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ เพราะมนุษย์มีสมองอันทรงคุณภาพ จึงสามารถคิดถ่ายทอด และเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
 2. เป็นมรดกทางสังคม บุคคลเกิดในสังคมใด ก็เรียนรู้วัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มียู่แล้วในสังคม โดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด
 3. เป็นแบบของการดำรงชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมของแต่ละสังคม อันเป็นการแสดงออกซึ่งวิถีชีวิตของมนุษย์ ทำให้เกิดมีวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมจีน เป็นต้น
 4. เป็นสิ่งไม่คงที่ เพราะมนุษย์มีการค้นคิดสิ่งใหม่ ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ¹
- สรุปได้ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้จากสังคมที่อาศัยอยู่ ไม่ใช่ได้มาจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ คนเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้ได้จากสังคมนั้น วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม และวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

หน้าที่ของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคม จึงมีหน้าที่ในการกำหนดรูปแบบของสถาบัน กำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมและควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

ผจงจิตต์ อธิคมนันท์ ไก่กล่าวถึงหน้าที่ของวัฒนธรรมไว้ในหนังสือการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมพอสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัวว่าลักษณะของครอบครัวแต่ละสังคมแตกต่างกันไป บางสังคมชายอาจมีภรรยาได้หลายคน หรือบางสังคมหญิงอาจมีสามีได้หลายคน สถาบันทางเศรษฐกิจ กำหนดวิธีทำมาหากิน ได้แก่ กำหนดงานไว้ว่า งานชนิดไหนชายทำ ชนิดไหนหญิงทำ เป็นต้น

¹ สุพัทรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย, หน้า 122 - 123.

2. กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น จะแต่งงานอายุเท่าใด ความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพชายกับหญิง

3. ควบคุมสังคม ได้แก่ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ก็จะได้รับ การถูกทำโทษ

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ทำให้สังคมมีความสงบสุขในเบื้องต้น เป็นเครื่องสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนก็จะถูกทำโทษจากสังคม เช่น ในสังคมไทยต้องมีหน้าที่เลี้ยงบิดามารดาเมื่อแก่ชรา ถ้าผู้ใดไม่เลี้ยงก็จะถูกทำโทษจากสังคม เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมอยู่เสมอ อันมีสาเหตุมาจากภายในสังคมบ้าง นอกสังคมบ้าง

ผจงจิตต์ อธิคมนันท์ ได้เขียนถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไว้ในหนังสือการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมพอสรุปได้ดังนี้

1. การขอยืม เป็นการรับเอาเทคนิค แนวคิดหรือวัตถุต่าง ๆ ของสังคมอื่นมาใช้ การขอยืมมักเป็นเทคนิควิธีการต่าง ๆ มากกว่าค่านิยมการณ์ ทั้งนี้เพราะการรับเอาวิธีการสะดวกและง่ายที่จะใช้มากกว่า

2. การค้นพบ เป็นการค้นพบข้อเท็จจริง ซึ่งไม่รู้มาก่อนแม้ว่าจะมีมานานแล้ว ทำให้เกิดความรู้ใหม่ การค้นพบเป็นเงื่อนไขเนื่องจากความรู้ซึ่งได้พิสูจน์แล้วได้กลายเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

3. การประดิษฐ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการรวมเอาเทคนิคหรือความคิดที่มีอยู่ก่อน และความรู้ใหม่ในวัฒนธรรมมาคิดคัดแปลงสิ่งต่าง ๆ

4. การประดิษฐ์สิ่งใหม่ หมายถึงการคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ที่มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม

¹ ผจงจิตต์ อธิคมนันท์, การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม, หน้า 5.

5. การกระจาย หมายถึงการที่วัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งกระจายไปยังอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งเกิดจากสังคมมีการติดต่อกัน¹

อาจสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมีหลายสาเหตุด้วยกัน ถ้าการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นก็เป็นการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

อนุวัฒนธรรม

ในสังคมใหญ่ นอกจากมีวัฒนธรรมหลักอยู่แล้วก็ยังมีกลุ่มย่อย ๆ รวมอยู่ในสังคมใหญ่ กลุ่มย่อย ๆ เหล่านี้จะมีวัฒนธรรมเป็นของกลุ่มเอง และในขณะที่เดียวกันก็จะยึดถือและปฏิบัติตามวัฒนธรรมหลักของสังคมใหญ่ด้วย เช่น ภาษาถิ่น ประเพณีการเล่น ความเชื่อที่แตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น

ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ใ้กล่าวถึงอนุวัฒนธรรมไว้ในหนังสือสังคมและวัฒนธรรมไทยพอสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางเชื้อชาติ หมายความว่าในสังคมใหญ่ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายเชื้อชาติ เช่น สังคมไทยซึ่งมีทั้งชาวจีน ชาวอินเดีย เป็นต้น กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ปฏิบัติวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร เป็นต้น
2. วัฒนธรรมตามเกณฑ์อายุ ได้แก่การที่บุคคลในวัยต่าง ๆ มักนิยมปฏิบัติวัฒนธรรมตามกลุ่มบุคคลที่มีอายุรุ่นเดียวกัน เช่น วัยรุ่นชอบไว้ผมยาว ใส่เสื้อมีสีต่าง ๆ กัน เป็นต้น ส่วนคนแก่ ก็มีวิถีแห่งการดำเนินชีวิตไปอีกแบบหนึ่ง เช่น แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสุภาพ ปลูกต้นไม้ เข้าวัดฟังธรรม เป็นต้น
3. วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ แต่ละท้องถิ่นย่อมมีการปฏิบัติวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษา การละเล่น ประเพณี เป็นต้น

¹ ฉงจิกต์ อธิคมันทะ, การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม, หน้า 17 -

4. วัฒนธรรมทางอาชีพ หมายความว่า อาชีพแต่ละอาชีพมีการดำรงชีวิตต่าง กัน เช่น มีภาษาของตนเอง ความเป็นอยู่ได้แก่ อาชีพของแพทย์ อาชีพของทนายความ ก็จะมีภาษาของตนเอง อาชีพเกษตรกร มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ เป็นต้น¹

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า อนุวัฒนธรรมมีหลายประเภท แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยอนุวัฒนธรรมประเภทวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคตะวันตก ผู้วิจัยเรียกในการวิจัยครั้งนี้ว่าวัฒนธรรมไทยภาคตะวันตก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

ในปี 2515 เคล็อม มุขย์แก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบ ค่านิยมของนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนเกษตรกรรม และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 150 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน ทำการศึกษา เกี่ยวกับค่านิยมด้านการเงิน ระบบอาวุโส อาชีพรับราชการ มนุษยสัมพันธ์ ความยุติธรรม การใช้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ความเชื่อเพื่อตนเอง ความซื่อสัตย์ ความรักในชีวิตครอบครัว ความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ ความกตัญญูและการแต่งกาย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้อันดับค่านิยมใกล้เคียงกัน คือ จัดให้ค่านิยมด้านความรักในชีวิตครอบครัวเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และการบริการสังคม ส่วนอันดับสุดท้าย เป็นค่านิยมระบบอาวุโส เมื่อจำแนกตามลักษณะของเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรสของผู้ปกครองและสภาพการเลี้ยงดูทางบ้านแล้ว พบว่า ผลคล้ายคลึงกันมาก คือการเลือกค่านิยมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ไม่แตกต่างกัน

¹ กรมการฝึกหัดครู, สังคมไทยและวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู, 2520), หน้า 17 - 18)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เว้นแต่กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบคาดหวังเท่ากับเด็ก การเลือกค่านิยมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01¹

ในปี 2516 จารุณี กองพลพรหม ได้ทำวิจัยเรื่อง "คุณค่าคหิชาชาวบ้านหมู่บ้าน เมืองเก่า" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าและรวบรวมคหิชาชาวบ้านหมู่บ้านเมืองเก่า ตำบล เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การศึกษาจากการรวบรวมคหิชาชาวบ้านเฉพาะที่เป็นมุขปาฐะ ผลการวิจัยพบว่า คหิชาชาวบ้านเมืองเก่าแฝงไว้ด้วยคหิธรรมและปรัชญาที่ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านเมืองเก่า อันเป็นประโยชน์ต่อทุกคนที่จะนำมาเป็น เครื่องมือในการอบรมสั่งสอนเด็ก และผู้สนใจใคร่ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน²

ในปีเดียวกันนี้ นพคุณ คุณาชีวะ ได้ทำวิจัยเรื่อง "บทบาททางการศึกษาของ ประศินาไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประศินาพื้นบ้านของไทยจากทุกภาค บทบาทของ ประศินาพื้นบ้านในหมู่เด็กไทย และแนวทางในการใช้ประศินาพื้นบ้านของไทย โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคใต้ ภาคละ 200 คน เป็นชาย 100 คน หญิง 100 คน รวม 800 คน ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะประศินาของไทยกับอังกฤษมีส่วนคล้ายคลึงกันส่วนมาก นักเรียนแต่ละภาคมี ความสามารถในการตอบประศินาไม่แตกต่างกัน ประศินาพื้นบ้านของไทยมีส่วนทำนายความ คิด ปฏิภาพของเด็ก ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการเรียนภาษาและจินตนาการ ฉะนั้น ประศินาพื้นบ้านของไทย จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสอนภาษาและวรรณคดีไทย³

¹เคลือบ มุขย์แก้ว, "การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมของนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนเกษตรกรรม และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ," (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2515), หน้า 142 - 146.

²จารุณี กองพลพรหม, "คุณค่าคหิชาชาวบ้านหมู่บ้านเมืองเก่า," (วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 247.

³นพคุณ คุณาชีวะ, "บทบาททางการศึกษาของประศินาไทย," (วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาคมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 9-9.

ในปี 2517 สุมาลย์ เรืองเดช ใ้ทำวิจัยเรื่อง "เพลงพื้นเมืองจากพนมทวน" มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม จำแนกประเภท และวิเคราะห์เพลงพื้นเมือง จากตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ข้อมูลที่ได้มีเพลง 161 เพลง โดยแบ่งเป็นเพลงเด็ก 40 เพลง เพลงประกอบการเล่นพื้นเมือง 55 เพลง เพลงประกอบพิธี 66 เพลง ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็น แนวคิด ค่านิยม และแนวการปฏิบัติคนของชาวบ้านในตำบลพนมทวน ซึ่งมีอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ คำสั่งสอนของผู้มีอาวุโส สภาพของเหตุการณ์บ้านเมือง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า เพลงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตในชนบท ข้อมูลที่ได้มักจะได้รับการถ่ายทอดจากท้องถิ่นใกล้เคียง ความนิยมในการเล่นเพลงพื้นเมืองของชาวบ้านมีน้อยลงทุกที เพลงพื้นเมืองจึงแทบจะสูญไป จึงน่าจะมีการรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ต่อคนรุ่นหลัง¹

ปี 2518 สุวรรณี วิโรจน์สายดี ใ้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาวิโลกนีสัยของเด็กวัยก่อนเรียนในบ้านน้อย หมู่ 3 ตำบลคอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2518" ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะอาหารที่เด็กบริโภคส่วนใหญ่บริโภคข้าวเป็นหลักบริโภคเนื้อน้อยมาก สำหรับอาหารไข่ มีเด็กบริโภคเป็นบางวันร้อยละ 51.25 และ นาน ๆ ครั้งร้อยละ 22.50 ส่วนคัมและเครื่องในสัตว์อื่น ๆ ไม่เคยให้เด็กบริโภคเลย อาหารผักมีบริโภคมากโดยเฉพาะผักที่หาได้จากธรรมชาติ ส่วนผลไม้ก็มีบริโภคน้อย โภชนาการมีเด็กหญิงร้อยละ 30.77 กับเด็กชายร้อยละ 26.83 มีน้ำหนักอยู่ในระดับภาวะโภชนาการปกติ และเด็กชายร้อยละ 29.27 กับเด็กหญิงร้อยละ 28.21 มีความสูงอยู่ในระดับปกติ นอกจากนี้เด็กก่อนวัยเรียนในบ้านนี้มีน้ำหนักและส่วนสูงอยู่ในระดับบกพร่องทางโภชนาการทั้งหมด²

¹สุมาลย์ เรืองเดช, เพลงพื้นบ้านจากพนมทวน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518), หน้า 236.

²สุวรรณี วิโรจน์สายดี "การศึกษาวิโลกนีสัยของเด็กวัยก่อนเรียนในบ้านน้อย หมู่ 3 ตำบลคอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2518," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2518), หน้า 69 1 70.

ในปี 2520 กอบแก้ว สิงห์ดี ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนิสิต
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อวัฒนธรรมไทย" เมื่อ พ.ศ. 2520 มีวัตถุประสงค์
ว่า เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อวัฒนธรรมไทยด้านภาษา ศิลปกรรม วรรณคดี
ศาสนา จรรยาบรรณ การแต่งกาย และขนบธรรมเนียมประเพณี ผลการวิจัยพบว่า
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม นิสิตส่วนใหญ่เข้าใจความหมายและลักษณะสำคัญของ
วัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี ด้านความรู้สึกซาบซึ้งต่อวัฒนธรรม นิสิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็น
และซาบซึ้งต่อลักษณะของวัฒนธรรมไทย ในด้านศิลปกรรม ภาษา ศาสนา จรรยาบรรณ
การแต่งกาย และขนบธรรมเนียมประเพณีไปในทางที่ดี ส่วนความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลง
วัฒนธรรมไทย นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจุบันนี้วัฒนธรรมไทยด้านที่เปลี่ยนแปลงไปใน
ทางเลวลง คือ การใช้ภาษา ความศรัทธาต่อศาสนา ความรู้สึกที่มีต่อวรรณคดีไทย การ
แต่งกาย การยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี และการเคารพยกย่องผู้ใหญ่¹

ในปีเดียวกันนี้ ณะอบ โปษะภุชณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง "วรรณกรรมประกอบ
การเล่นหนังใหญ่วัดชนอน จังหวัดราชบุรี" ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมท้องถิ่นนั้น ได้
แสดงอัจฉริยภาพในทางวรรณศิลป์และสะท้อนเอกลักษณ์ของไทย ซึ่งอาจแตกต่างกันไปแต่ละ
ท้องถิ่น วรรณกรรมเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นการดำเนินชีวิต ค่านิยมและจริยธรรมของคนใน
ท้องถิ่นนั้นๆ อย่างพร้อมมูล ในการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นจะได้ความรู้กว้างขวาง และรู้จัก
คนในถิ่นต่าง ๆ ดีขึ้น อันจะเป็นทางให้คนไทยได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความเป็นหนึ่ง
ใจเดียวกันมากขึ้น บทพากย์ประกอบการเล่นหนังใหญ่วัดชนอนนี้ นับเป็นบทพากย์รามเกียรติ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กอบแก้ว สิงห์ดี "ความคิดเห็นของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มีต่อวัฒนธรรมไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2520), หน้า 36 - 38.

ฉบับท้องถิ่นหรือฉบับชาวบ้าน ซึ่งควรแก่การศึกษาและเผยแพร่ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป¹

ในปีเดียวกันนี้ ลักขณา สุขสุวรรณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะโดยทั่วไปของวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งในช่วงปี 2498 - 2519 ซึ่งแยกเป็น 3 คำน คือ ที่มาของเพลงลูกทุ่ง สาระของเพลงลูกทุ่ง บทบาทของเพลงลูกทุ่งในทางภาษาและสังคม เพื่อเน้นให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งมีบทบาทต่อสังคม และนับวันจะยิ่งทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ การเลือกวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งมาศึกษาครั้งนี้ เลือกจากผลงานของผู้ประพันธ์เพลงจำนวน 21 คน และโคเสนอผลงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งมีที่มาจากเพลงไทยเดิม เพลงพื้นเมือง และลักษณะบางประการของเพลงต่างประเทศ ซึ่งการนำลักษณะต่าง ๆ มาผสมกันนี้ทำให้เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงชนิดใหม่ เปรียบเสมือนเพลงพื้นเมืองยุคใหม่ที่มีทั้งกรรมเก่าและใหม่ปะปนกัน เมื่อประกอบเข้ากับการใช้ภาษาที่สื่อความหมายไคคี สาระของเพลงลูกทุ่งประกอบด้วยแง่คิดต่าง ๆ ทั้งทางโลก ทางธรรม และอารมณ์ขันทำให้เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมกว้างขวางเป็นเวลานาน เพลงลูกทุ่งจึงมีความสำคัญมากในสังคมไทย²

ในปี 2521 ประคิษฐ์ อินทนิล ได้ทำวิจัยเรื่อง "ทัศนคติต่อคนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติต่อคนตรีไทยของนิสิต

ศูนย์วิทยุโทรพยากร

¹ ณะอบ ไปชะกฤษณะ, "วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่วัดชนอน จังหวัดราชบุรี," (รายงานวิจัยโครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทยทางโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง สำนักนายกรัฐมนตรี, 2520), หน้า 213.

² บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บทคัดย่อปริญาพนธ์ ปีการศึกษา 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิทยากร, 2522), หน้า 36.

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อคนตรีไทยของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ ผลสำคัญทางการเรียน ประสบการณ์คนตรีในมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อมทางคนตรี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2520 ของมหาวิทยาลัยส่วนกลาง จำนวน 558 คน ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมนิสิตนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อคนตรีไทย และนิสิตนักศึกษานึ่งมีทัศนคติที่ดีต่อคนตรีไทยมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ผลสำคัญทางการเรียน ประสบการณ์ทางคนตรีในมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อมทางคนตรีส่งผลต่อทัศนคติทางค่านคนตรีของนิสิตนักศึกษาด้วย¹

ในปีเดียวกันนี้ เขาวเรศ ศิริเกียรติ ได้ทำวิจัยเรื่อง "เพลงกล่อมเด็กไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม จำแนกประเภท และวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กไทยทุกภาคของไทย ในเรื่องประวัติความเป็นมา คุณลักษณะ ประโยชน์ สุนทรียะ ค่านิยมของสังคม ชีวิตคนและสัตว์ที่ปรากฏ ขนบธรรมเนียมประเพณี การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ใช้วิธีวิจัยทางเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาเสนอรายงานแบบพรรณาวเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ประวัติความเป็นมา เพลงกล่อมเด็กมาจากกลุ่มชนสามัญร้องกล่อมลูกหลานของตน แล้ววิวัฒนาการเป็นเพลงกล่อมเด็กของชนชั้นสูง คุณลักษณะของเพลงกล่อมเด็ก ภาคใต้มีลักษณะค่อนข้างแน่นอน ส่วนภาคอื่น ๆ มีแบบแผนไม่คงที่ เพราะร้องจกจำกันมา เพลงกล่อมเด็กใช้ประโยชน์โดยตรงเพื่อขับกล่อมลูกให้นอนหลับอย่างมีความสุข ส่วนประโยชน์ทางอ้อมทำให้เราได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ เช่น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยสมัยก่อน เพลงกล่อมเด็กแยกตามเนื้อหาเพลงได้ 11 ประเภท²

¹ ประดิษฐ์ อินทนิล "ทัศนคติต่อคนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2521), หน้า 51.

² เขาวเรศ ศิริเกียรติ, "เพลงกล่อมเด็กไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2521).

ในปีเดียวกันนี้ วิชา กงกะนันท์ ได้ทำวิจัยเรื่อง "โครงการรวบรวมและศึกษานิทานพื้นบ้านของกระเหรี่ยงจอมบึงกับเขมรราชบุรี" จากการศึกษาเปรียบเทียบนิทานที่รวบรวมมาได้จากวิทยากรกระเหรี่ยงสวนผึ้งจอมบึง และเขมรพงสวายราชบุรี พบว่าชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวัฒนธรรมที่สำคัญประจำชาติ นิทานชาวบ้านช่วยให้มองเห็นภูมิปัญญาและโลกทัศน์ของชาวบ้านอย่างดี การที่จะเข้าใจมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ต้องศึกษารวมคดีทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ นิทานกระเหรี่ยงและเขมรมีความเชื่อไปทางอภินิหารคล้ายกัน และยังแสดงถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านในการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ตัวละครในนิทานกระเหรี่ยงที่เป็นมนุษย์ เป็นสมาชิกแทบทุกชั้นของสังคม ตัวละครที่เป็นครูคือพระฤาษี อยู่ในป่า ครูในนิทานเขมรมักเป็นพระในวัดของพระพุทธศาสนา และเป็นวัดในหมู่บ้าน ตัวละครเอกที่เป็นสัตว์ กระต่าย มีบทบาทมากกว่าสัตว์อื่น ๆ ในนิทานชาวบ้านเขมรเป็นผู้รักสัตว์ มีอารมณ์ขัน รู้จักแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี นอกจากในนิทานยังแสดงให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในธรรมชาติอีกด้วย¹

ในปี 2522 กิติยา พรหมสติก ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในเขตการศึกษา 4" ผลการวิจัยพบว่า ผู้อ่านส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้านขึ้น ชาวบ้านได้ประโยชน์คุ้มค่า ถ้าเป็นไปได้ควรขยายที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้เป็นห้องสมุด ควรหาหนังสือพิมพ์ให้เพียงพอกับความต้องการของคนอ่าน พร้อมทั้งที่เก็บหนังสือพิมพ์และหนังสืออื่น ๆ ด้วย²

ในปีเดียวกันนี้ ฉะออบ โปษะกฤษณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง "เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด" ผลการวิจัยเพลงกล่อมเด็กพบว่า

¹ วิชา กงกะนันท์ "โครงการรวบรวมและศึกษานิทานพื้นบ้านของกระเหรี่ยงจอมบึงกับเขมรราชบุรี," (รายงานการวิจัย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521), หน้า 421 - 423.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "ผลงานวิจัยทางการศึกษา เล่ม 2," (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522), หน้า 829 - 830.

1. คำนภาษา เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษาง่าย ๆ ฟังแล้วเข้าใจทันที นอกจากนี้ภาษาดูกับภาษาชนกลุ่มน้อยปะปนอยู่บ้างในบางเพลง เพลงกล่อมเด็กยังเป็นหลักฐานสำคัญในการบันทึกข้อมูลด้านภาษาพูด
2. คำนวรรณคดี เพลงกล่อมเด็กบางบทเป็นหลักฐานอ้างอิงถึงวรรณคดีเก่า ๆ เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ให้อารมณ์สะเทือนใจ นอกจากนี้เพลงกล่อมเด็กยังสอนให้เด็กทำความดีตั้งแต่เด็ก
3. คำนสังคมวิทยา เพลงกล่อมเด็กได้สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมในแง่ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว อาชีพการทำมาหากินของคนในสังคม
4. คำนธรรมชาติวิทยา เพลงกล่อมเด็กบางเพลงช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัวตั้งแต่ยังเด็ก
5. คำนประวัติศาสตร์ เพลงกล่อมเด็กบางบทนำมาผูกเป็นเนื้อร้อง ทำให้ได้ประโยชน์ในแง่การศึกษาทางประวัติศาสตร์
6. คำนศาสนา เพลงกล่อมเด็กบางบทช่วยสร้างศรัทธาในศาสนาให้แก่ผู้ฟังตั้งแต่เด็ก¹

ในปีเดียวกันนี้ ณะอบ โปษะกฤษณะ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ ศิวะพร สุขนพ พงเฝ้า ได้ทำวิจัยเรื่อง "การละเล่นของเด็กภาคกลาง" ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการเล่นของเด็กไทย จะเล่นกันอย่างง่าย ๆ เป็นระเบียบ การละเล่นบางอย่างมีบทร้อง เป็นการส่งเสริมพัฒนาทางด้านอารมณ์และภาษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กไทยในปัจจุบันไม่ค่อยรู้จักการเล่นของเด็กไทยสมัยก่อน

¹ ณะอบ โปษะกฤษณะ, เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2522), หน้า 195 - 196.

2. คุณค่าการเล่นของเด็กไทย เป็นการเสริมสร้างพละนามัยให้สมบูรณ์และทักษะต่าง ๆ ให้เจริญ ส่งเสริมความเจริญทางจิตใจและปัญญา สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยค่านิยมต่าง ๆ สร้างบุคลิกภาพของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังทรงประกอบการเล่นของเด็กไทยยังมีคุณค่าด้านภาษาทั้งในแง่วรรณศิลป์และสื่อสาร¹

ในปีเดียวกันนี้ วิระวรรณ อามระคิษ ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 10 เรื่อง คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความอุทิศสาคะ ความประหยัดและการออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต รวม 6 โรงเรียน จำนวน 445 คน เป็นชาย 206 คน หญิง 239 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมค่านิยมต่าง ๆ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความอุทิศสาคะ ความประหยัดและการออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส อยู่ในเกณฑ์พอใจ และนักเรียนยังมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติในเรื่องการเคารพผู้อาวุโสคืออีกด้วย²

ในปี 2523 รัชนิกร เศรษฐโร และคณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" กลุ่มตัวอย่างได้จากเยาวชนโสคอายุตั้งแต่ 15 - 25 ปี ใน 4 จังหวัด คือ อุบลราชธานี ขอนแก่น มหาสารคาม และสุรินทร์ ซึ่งเป็นตัวแทนทั้ง 16 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างนี้เลือกจากหมู่บ้านระดับ

¹ ณะอบ โปษะภุชณะ ฐะปะนีย์ นาคทรพรพ และศิวะพร สุกนชพงเผ่า, การเล่นของเด็กภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2522), หน้า 93 - 94.

² วิระวรรณ อามระคิษ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 71 - 73.

การพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การพัฒนาระดับสูง กลาง ต่ำ จำนวน 240 คน ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ก่อนข้างหักเหยกัน การคบหาเพื่อนต่างเพศยังอยู่ในขอบเขตชนบธรรมเนียมอันดี ความสัมพันธ์ทางเพศอย่างลึกซึ้งก่อนแต่งงานไม่มี และคิดว่าจะแต่งงานเมื่ออายุ 21 - 23 ปี โดยฝ่ายชายต้องมีอายุมากกว่า และต้องออกค่าใช้จ่ายในการแต่งงานมากกว่าฝ่ายหญิง 2 เท่า ความร่ำรวยมีใช้สิ่งสำคัญในการเลือกคู่ครอง แต่ความซื่อสัตย์และสุจริตเป็นสิ่งที่ยาวชนเลือก การแต่งงานยังคงประเพณีของท้องถิ่นอยู่ ประเพณีการแต่งงานให้ลำดับความสำคัญดังนี้ มีการสู่ขอ มีพิธีแต่งงานตั้งแต่เช้าจรดค่ำ มีการรับไหว้ มีการเลี้ยงพระ มีการหมั้น มีการสร้างเรือนหอ มีงานฉลอง และมีการผูกข้อมือ ตามลำดับ² การดำเนินชีวิตของเยาวชนได้มีคหลักษณ์ธรรมทางพุทธศาสนา คือ ความเมตตาการุณา หลักทำดีได้คือทำชั่วได้ชั่ว ทำกรรมดีโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความกตัญญูกตเวที และไม่กล่าวร้ายผู้อื่นตามลำดับ³

ในปีเดียวกันนี้ เรไร สิบสุข และคณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง "วรรณกรรมพื้นบ้านไทยทรงคำ อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี" มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านที่เป็นมุขปาฐะของชาวไทยทรงคำ อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี และนำมาจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ นิทาน ปริศนาคำทาย เพลงขับ และข้อห้ามคำสอน สุภาษิต จากนั้นได้ศึกษาและพยายามสังเกตุภาพสะท้อนต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรม อันได้แก่ ประวัติของกลุ่มชน ความเชื่อ ค่านิยม การจัดระเบียบสังคม ประเพณีและพิธีกรรม ผลการวิจัยพบว่า ประวัติของกลุ่มชนที่เป็นมุขปาฐะนั้นสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับในตำนานและพงศาวดารชาวไทยทรงคำมีความเชื่อในเรื่องผี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเชื่อในเรื่อง "แดน" ซึ่งเป็นเสมือน

¹ รัชนิกร เศรษฐโร และคณะ, "สภาพและปัญหาทางสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523), หน้า ๕-๘.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 66.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

ผีฟ้า หรือเทพเจ้าสูงสุด และยึดมั่นในผีบรรพบุรุษ และได้พบค่านิยมหลายประการ เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูทเวที ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด และความสามัคคี เป็นต้น การจัดระเบียบสังคมพบว่า มีหลักประชาธิปไตย การทำงานระบบกลุ่ม และความเชื่อต่าง ๆ เป็นแกนในการจัดระเบียบสังคม นอกจากนี้ยังพบประเพณีและพิธีกรรมอีกหลายอย่าง เช่น พิธีแสนเฮียน พิธีป่าทง ลงช่วง เป็นต้น¹

ในปี 2524 ฐิติมา ช่างไม้ ได้ทำวิจัยเรื่อง "การทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่วัยรุ่นในราชบุรี" มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นระหว่างกลุ่มทดลองที่สอนในห้องเรียน อยู่ค่ายพักแรม และกลุ่มควบคุมที่มีต่อความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้นักเรียน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยใช้วิธีต่างกัน เครื่องมือในแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และแบบสอบถามแบบวัดทัศนคติต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้สอนในห้องเรียน อยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มควบคุม กลุ่มอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มที่สอนในห้องเรียน²

ในปีเดียวกันนี้ พูนพงษ์ งามเกษมและคณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง "การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก" มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมจัดหมวดหมู่ของการละเล่นพื้นบ้านในจังหวัดพิษณุโลก ศึกษาลักษณะของการละเล่นเหล่านั้น ตลอดจนศึกษาคุณค่าโดยเน้นบทบาทและหน้าที่ที่มีต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เป็นการละเล่นในเทศกาลต่าง ๆ โดยเฉพาะในเทศกาลตรุษสงกรานต์ ซึ่งเป็นยามว่างจากการทำนา การละเล่นใน

¹ เรไร สืบสุข และคณะ, "วรรณกรรมพื้นบ้านไทยทรงคำ อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบุรี," (รายงานวิจัย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี, 2523)

² ฐิติมา ช่างไม้, "การทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในราชบุรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524), หน้า ค.

เทศกาลนี้มักเป็นการละเล่นของผู้ใหญ่ ส่วนการละเล่นประเภทที่ไม่จำกัดเทศกาล คือ เล่นได้ทั่ว ๆ ไป เป็นการละเล่นของเด็ก การละเล่นมักมีรูปแบบง่าย ๆ เปิดโอกาสให้คนส่วนมากได้แสดงออก เช่น การร้องเพลงและลูกคู่ เป็นต้น การละเล่นยังผูกพันกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเกษตรกรรม คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา การละเล่นหลายชนิดจึงเกิดขึ้นจากการทำงานในทุ่งนา ได้แก่ การร้องเพลงเกี่ยวข้าว เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อเพลงยังสะท้อนภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้านเป็นต้น¹

ในปีเดียวกันนี้ วรณี ศิวกุล ได้ทำวิจัยเรื่อง "การทดลองการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดนครปฐม" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีอยู่ค่ายพักแรม วิธีสอนในห้องเรียน และวิธีควบคุมที่มีต่อความรู้ และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 60 คน ซึ่งสุ่มจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมปีที่ 3 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนรัฐบาล แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้สอนแบบอยู่ค่ายพักแรมและสอนในห้องเรียน มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มควบคุม กลุ่มที่สอนแบบอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มที่สอนในห้องเรียน²

¹ พูนพงษ์ งามเกษม และคณะ, "การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก," (รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2524), หน้า 68 - 69.

² วรณี ศิวกุล, "การทดลองการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดนครปฐม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524), หน้า 150.

ในปีเดียวกันนี้ วีระวัชร ปิ่นเขียน ได้ทำวิจัยเรื่อง "วรรณกรรมกะเหรี่ยงจาก ตำบลสวนผึ้ง ถึงอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี" มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวม จำแนก และ ศึกษาวรรณกรรมประเภทนิทานมุขปาฐะ ของชาวกะเหรี่ยง จากตำบลสวนผึ้ง ในเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ข้อสังเกตบางประการจาก นิทาน โดยวิธีสัมภาษณ์จากวิทยากรชาวกะเหรี่ยง 9 คน ใคนิทาน 70 เรื่อง ผลการวิจัย พบว่า วรรณกรรมชาวกะเหรี่ยงในตำบลสวนผึ้งสะท้อนให้เห็นสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบ้าน เรือน พืช และสัตว์ ในท้องถิ่น สภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน งานอาชีพ อาหารการกิน เครื่องใช้ การกีฬา การละเล่น การพักผ่อน คนตรี การรักษาพยาบาล และประเพณี ต่าง ๆ ได้แก่ การเกิด การตั้งชื่อ การแต่งกาย การย้อมสาว การสู่ขอ การแต่งงาน เป็นต้น¹

ในปีเดียวกันนี้ อรรถภา พูนศิลป์ ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของบิคาและ มารคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบิคาและ มารคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา และเปรียบเทียบความคิดเห็นในกลุ่มบิคาและมารคา ต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นบิคาและมารคาในหน่วยหลังคลอด โรงพยาบาล 4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า บิคาและ มารคาส่วนใหญ่เห็นว่าการเลี้ยงบุตรเป็นหน้าที่ของบิคาและมารการ่วมกัน กลุ่มบิคาเลือก เลี้ยงทารกด้วยนมมารคาและนมผสม ส่วนกลุ่มมารคาเลือกเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา ทั้ง บิคาและมารคาต้องการคำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา และเห็นว่าการสอนเป็น รายบุคคลดีที่สุด ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิคาและมารคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา คำนประโยชน์ คำนวิธีปฏิบัติ และค่านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา แตกต่างกัน โดยกลุ่มมารคามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มบิคาทุกค่าน²

¹ วีระวัชร ปิ่นเขียน, "วรรณกรรมกะเหรี่ยงจากตำบลสวนผึ้ง ถึงอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี," (รายงานวิจัยวิทยาสัยครุหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี, 2524), หน้า 418.

² อรรถภา พูนศิลป์, "ความคิดเห็นของบิคาและมารคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า ก - ป.

ในปี 2525 กรมพลศึกษา ได้ทำวิจัยเรื่อง "การจัดกิจกรรมนันทนาการของโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้น ในโรงเรียนมัธยมของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ครูผู้ทำหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา 3 ประเภท ได้แก่โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โรงเรียนละ 1 คน รวม 105 คน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมนันทนาการที่ควรส่งเสริมจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมไทย รองลงมาคือ กีฬา ทัศนศึกษา นิทรรศการ ศาสนา บำเพ็ญประโยชน์ คนตรี เกษตร ค่ายพักแรม และการโต้วาที ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการจัดกิจกรรมนันทนาการ คือ ความรู้เพิ่มขึ้น เกิดความสามัคคี มีความคิดริเริ่ม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ พัฒาร่างกายและจิตใจ การปรับตัว มีประสบการณ์ สนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด ผักเป็นผู้นำและผู้ตาม และส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย¹

ในปีเดียวกันนี้ กรมวิชาการ ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาพลศึกษาในกลุ่มวิชาพลานามัย" มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาพลศึกษา ได้แก่รายวิชาพลศึกษาที่สมควรหรือไม่สมควรทำมาจัดสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2518 และ 2524 จากกลุ่มตัวอย่างประชากรทุกเขตการศึกษา ได้ผู้บริหาร 27 คน หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 25 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา 27 คน นักเรียนชาย 434 คน นักเรียนหญิง 652 คน ผู้ปกครองนักเรียนชาย 303 คน ผู้ปกครองนักเรียนหญิง 518 คน แล้วสร้างแบบสอบถาม ความคิดเห็นและสำรวจความสนใจรวม 5 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจัดการเรียนการสอนพลศึกษาเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยที่ดียิ่ง เช่น นำใจเป็นนักกีฬา รักความยุติธรรม มีความสามัคคี และมีระเบียบวินัย หวังมุ่งส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนได้รู้จักวิธีออกกำลังกายอีกด้วย ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนควร

¹ กรมพลศึกษา, "การจัดกิจกรรมนันทนาการของโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร," (รายงานวิจัยงานนันทนาการ กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525), หน้า 64.

จิต เพื่อให้ให้นักเรียนรู้วิธีออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพที่ดีให้นักเรียนมีจิตใจเป็นนักกีฬา รัฐ
 แพทย์ชนะ รัฐบาลและรักความยุติธรรม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 นักเรียนชาย
 สนใจวิชาฟุตบอลมากที่สุด วิชาศิลปะป้องกันตัว วอลเลย์บอล วายน้ำ และแบดมินตัน รอง
 ลงมาตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงสนใจวิชาวายน้ำมากที่สุด วิชาแบดมินตัน ศิลปะป้องกันตัว
 วอลเลย์บอล และกิจกรรมเข้าจังหวะรองลงมาตามลำดับ¹

ในปีเดียวกันนี้ บำรุง สุขพรรณ ใ้ทำวิจัยเรื่อง "บทบาทและผลการปฏิบัติงาน
 ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมในการเผยแพร่ ฟันฟู พัฒนาความคิดจิตใจและส่งเสริม
 วัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชนในชนบท" กลุ่มตัวอย่างประชากร ใ้จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา
 วัฒนธรรม 51 ศูนย์ ประชากร 1,000 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินผล โครง
 สร้างหน้าที่ บทบาทและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมใน
 การเผยแพร่ทางความคิด ทศนคติ ฟันฟูจิตใจและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชนในชนบท ผล
 การวิจัยพบว่า ความร่วมมือของประชาชนในการร่วมดำเนินการเป็นไปด้วยดี เช่น ค้าน
 ศาสนาและประเพณี สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนั้น มีปัจจัยที่จะเอื้ออำนวย
 ต่อการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมนั้น ๆ พบว่าขอให้กำหนดนโยบายที่
 แน่นนอน สนับสนุนนโยบายให้มากขึ้น ให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ
 ของงานระดับจังหวัดที่แน่นอน และควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้มากขึ้น²

จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมภายในประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ส่วน
 ใหญ่มีความเห็นด้วยกับวัฒนธรรมไทย เช่น มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความ

¹ กรมวิชาการ, "การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง
 ที่มีต่อรายวิชาพลศึกษา ในกลุ่มวิชาพลานามัย," (รายงานวิจัยทางการศึกษา กองวิจัยการศึกษา
 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525), หน้า 24 - 26.

² บำรุง สุขพรรณ, "บทบาทและผลการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม
 ในการเผยแพร่ ฟันฟู พัฒนาความคิดจิตใจ และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชนในชนบท,"
 (รายงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2525), หน้า 67 - 68.

กตัญญูทเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความ
 อุตสาหะ ความประหยัด การออมทรัพย์ การเคารพผู้อาวุโส และการใช้เวลาว่างให้
 เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ที่นันทนพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้านยังสะท้อนให้เห็นชีวิตและความเป็น
 อยู่ของชาวบ้าน แต่ผลการวิจัยดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่สำนักงาน
 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้แบ่งเอาไว้ 5 สาขา คือ มนุษยศาสตร์ ศิลปะ การ
 ช่างฝีมือ คหกรรมศิลป์ กีฬาและนันทนาการ ดังนั้นจึงมีการวิจัยต่อไปอีก เพื่อให้ครอบ
 คลุมเนื้อหาทุกสาขา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ในปี 1960 ชรามม์ (Schramm) และคณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง " Mass
 Communication" ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า
 อัตราการอ่านหนังสือพิมพ์ของนักเรียนตั้งแต่มัธยมต้นถึงอุดมศึกษาจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระดับ
 การศึกษา นักเรียนชายอ่านหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่านักเรียนหญิง นักศึกษาในระดับอุดม
 ศึกษาอ่านข่าวที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย¹

ในปี 1963 เคลซี่ (Kelsey) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparative Study
 of Students Attending the University of British Columbia in 1963 as
 Measured by the Allport - Venon - Test for Personal Values" เพื่อเปรียบเทียบ
 ค่านิยมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 4 สาขาวิทยาศาสตร์ พหุวิทยาการ ศิลปศาสตร์ และการศึกษา
 จำนวน 1,625 คน ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เกี่ยวกับค่านิยม 6 ประเภท คือ ค่านิยมทาง
 วิชาการ ทางการเงิน ทางสังคม ทางการเมือง ทางศาสนา และทางสุนทรียภาพ ผลการ
 วิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์มีค่านิยมทางการเมืองสูง นักศึกษาสาขาศิลปศาสตร์

1

Wilbur Schramm and Others, Mass Communication (Illinois :
 Urbana University of Illinois Press, 1960) P. 439 - 440.

และวิทยาศาสตร์มีค่านิยมทางศาสนาและวิชาการสูง นักศึกษาสาขาพิษยศาสตร์ มีค่านิยมสูงทางการเมืองและทางการเงิน ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษามีค่านิยมสูงทางศาสนาและสังคม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศปรากฏว่า นักศึกษาชายมีค่านิยมสูงทางวิชาการทางการเงิน และทางการเมือง นักศึกษาหญิงมีค่านิยมสูงทางศาสนา ทางสุนทรีย์ภาพ และทางสังคม¹

ในปี 1965 เซตนา (Sethna) ได้ทำวิจัยเรื่อง "A Cross - National Comparison of Certain Values among Graduate Students from the United States, Pakistan, India and Thailand." มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาค่านิยมของบุคคลที่ต่างเชื้อชาติโดยทำการศึกษาค่านิยมของนักศึกษาระดับปริญญาโทจากสหรัฐอเมริกา ปากีสถาน อินเดีย และไทย จำนวน 220 คน โดยศึกษาค่านิยม 12 ประการ คือ ค่านิยมทางครอบครัว การแต่งงาน มิตรภาพ รสนิยมในการแต่งกาย การเมือง การนัศ ศีลธรรม ศาสนา การพนัน การขี้ม และความเมตตา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาอเมริกันเน้นค่านิยมทางศาสนามากที่สุด แต่กลับมีค่านิยมทางการเมือง การนัศ การพนัน การขี้ม อยู่ในระดับต่ำ ส่วนนักศึกษาอินเดียและปากีสถานเน้นค่านิยมทางศาสนาสูง และนักศึกษปากีสถานยังเน้นค่านิยมทางการเมือง การพนัน การขี้มอีกด้วย สำหรับนักศึกษาไทยเน้นค่านิยมทางด้านการแต่งกายมากที่สุด ส่วนเรื่องศาสนาขึ้นอยู่กับเรื่องศีลธรรมและจรรยา และยังพบอีกว่านักศึกษาจาก 4 ประเทศ เน้นค่านิยมทางมิตรภาพมาก²

1

Bruce Ian Kelsey, "A Comparative Study of Values of Students Attending the University of British Columbia in 1963 as Measured by the Allport - Vernon - Test for Personal Values." Dissertation Abstracts. 7 (January 1964) : 2813 - A.

2

Rustan Jehanbux Sethna, "A Cross - National Comparison of Certain Values among Graduate Students from the United States, Pakistan, India and Thailand." Dissertation Abstracts, 10 (April 1965) : 2751 - A.

ในปี 1980 คอร์ริแกน (Corrigan) ได้ทำวิจัยเรื่อง "The dialectic of Food Production and Cultural Change" มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบบทบาทของวัฒนธรรมในชนพื้นเมืองในกระบวนการผลิตอาหาร และนำไปสู่ปัญหาของวัฒนธรรมที่ค่อยพัฒนา โดยการปฏิบัติในสนามที่ประเทศสาธารณรัฐไอริช ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดบุคลิกภาพอันเป็นอุปสรรคหลายประการทางจิตวิทยา ผลทางบุคลิกภาพดังกล่าวทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปได้ยาก เพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ฝังรากลึกลงไป ในประชากรในชนบทเหล่านั้น พวกประชากรในชนบทจะพูดถึงตระกูลดั้งเดิมของพวกเขา จะเห็นว่าเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในสังคม ประชากรในชนบทไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะได้ยึดวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น¹

รายงานการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมในต่างประเทศที่มีค่อนข้างน้อย แต่ผลการวิจัยส่วนใหญ่ยังมีความยึดมั่นในค่านิยมที่เป็นความคิดสากล เช่น ศาสนา สุนทรียภาพ การแต่งกาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยที่ช่วยให้สังคมดีขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Vincent Domanick Corrigan, "The Dialectics of Food Production and Cultural Change," Dissertation Abstracts International, 42 (December 1981) : 2742 - A.